

Europos regionų komiteto nuomonė. „Neutralaus poveikio klimatui ekonomikos stimuliavimas: ES energetikos sistemos integravimo strategija“

(2021/C 300/11)

Pranešėjas	Gunārs ANSIŅŠ (LV / RE), Liepojos miesto tarybos narys
Pamatiniai dokumentai:	Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Neutralaus poveikio klimatui ekonomikos stimuliavimas: ES energetikos sistemos integravimo strategija“ COM(2020) 299 Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos potencialo išnaudojimo žengiant į neutralaus poveikio klimatui ateitį strategija“ COM(2020) 741 Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategija“ COM(2020) 663

POLITINĖS REKOMENDACIJOS

EUROPOS REGIONŲ KOMITETAS

Elektros energijos tiekimo išsaugojimas, Europos Sąjungos elektros energijos jungtys ir energetikos pertvarka

1. pabrėžia, kad dabartinė krizė aiškiai parodė, jog būtina užtikrinti energijos ir elektros energijos tiekimo tęstinumą visuose Europos regionuose, taip pat ir tais atvejais, kai pasaulinės tiekimo grandinės gali būti sutrikdytos;
2. mano, kad labai skiriasi Europos regionų energetikos ypatybės, t. y. jų elektros energijos paklausa, gamybos potencialas ir infrastruktūra, netgi ir tos pačios šalies teritorijoje, todėl turėtų būti dedamos papildomos pastangos plėtoti ne tik tarptautinių sistemų jungtis, bet ir tarpregioninę nacionalinę infrastruktūrą, visų pirma siekiant užtikrinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos perdavimą regionuose, kuriuose jos yra daug, ir ši infrastruktūra turėtų būti grindžiama bendra Europos vizija, nes ji prisideda prie Europos elektros energijos rinkos sanglaudos;
3. taip pat mano, kad svarbu stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą siekiant bendrai įgyvendinti energetikos projektus ir plėtoti tarpvalstybinių elektros energijos tinklų jungiamųjų linijų pralaidumą, kad būtų kompensuotas galimas elektros energijos trūkumas piko metu. Tačiau turi būti pasiektas nacionalinis minimalus saugių jėgainių pajėgumų lygis;
4. atkreipia dėmesį į tai, kad šiuo metu Europos Sąjunga importuoja 58 proc. jai reikalingos energijos, daugiausia tai yra nafta ir gamtinės dujos. Perėjimas prie švarios energijos sumažins ES priklausomybę nuo iškastinio kuro ir jo importą. Energetikos sistemos integravimo strategija padės įgyvendinti šį tikslą ir energetikos bei klimato srities tikslus. Pereinant prie švarios atsinaujinančiosios energijos ir kartu įgyvendinant efektyvaus energijos naudojimo priemones, visoje ES, taikant pasigamintos energijos vartojimo priemones, daugės gamintojų ir energetikos bendruomenių, bus vis daugiau naudojami vietos atsinaujinantieji ištekliai ir palaiptai bus įvairinamas energijos importas. Energijos taupymas, įvairinimas ir vietos energijos gamyba padės Europos ekonomikai tapti atsparesne ir sumažinti priklausomybę nuo išorės šaltinių;

5. pabrėžia ES energetikos sistemos integravimo strategijoje nurodytą švaraus vandenilio, visų pirma pagaminto naudojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją, svarbą tolesniam energetikos sistemos integravimui ir priklausomybės nuo iškastinių išteklių mažinimui; kartu primygtinai ragina įgyvendinti ES vandenilio strategiją ir atkreipia dėmesį į savo nuomonę dėl švaraus vandenilio; tikisi, kad Europos Komisijos paskelbtu Pasirengimo įgyvendinti 55 proc. tikslą priemonių rinkiniu ir ateityje persvarstant ES dujų rinką, bus atsižvelgta į šioje nuomonėje pateiktus raginimus ir paskatinta sektorių integracija;

6. pabrėžia, jog svarbu sudaryti sąlygas taikyti įvairius sprendimus ir energetikos sistemų derinius ir juos propaguoti, atsižvelgiant į technologinę plėtrą ir skirtingas ES regionų sąlygas, susijusias su klimatu, geografija, infrastruktūra, energetikos sistemomis ir kt. ES reguliavimo sistema turėtų, jei įmanoma, būti technologiškai neutrali siekiant išmetamųjų dujų sumažinimo ir tvarumo, sumažinimo ir tvarumo, ir ja turi būti atsižvelgiama į visas esamas alternatyvas, ypač vietos lygmeniu, vengiama perteklinio reguliavimo ir didesnės administracinės naštos tvariams ir saugiems sprendimams ir siekiama mažinti šeimų energijos nepriteklį; Energijos gamyba naudojant branduolio dalijimąsi neatitinka tvarumo kriterijaus;

7. yra nepaprastai sunerimęs dėl dujotiekio „NordStream 2“ statybų, nes jis kelia grėsmę Europos energetiniam saugumui, didina ES priklausomybę nuo Rusijos Federacijos ir jį statant neatsižvelgiama į daugelio ES ir ne ES šalių interesus, be to, atsižvelgiant į visos Sąjungos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslus jam lemta greitai tapti nebeaktuali. pritaria Europos Parlamento nuomonei, kad būtina nedelsiant stabdyti šį politinį projektą, neleidžiant jo užbaigti;

8. atkreipia dėmesį į penkis energetikos sąjungos sukūrimo matmenis: energijos tiekimo saugumo didinimą, energijos vidaus rinkos stiprinimą, energijos vartojimo efektyvumo didinimą, išmetamo CO₂ kiekio mažinimą (ekonomikos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimas), energetikos sektoriaus mokslinių tyrimų ir inovacijų skatinimą. Siekiant užtikrinti ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nuolatinį veikimą visuose regionuose, ypač galimų krizių ar energetikos krizių atveju, pirmenybė turi būti teikiama elektros energijos tiekimo saugumui. Atsižvelgiant į tai, greta pakankamų ir lanksčių gamybos pajėgumų, būtinos vietos kaupimo ir lankstumo galimybės, kad kiekvienoje gyvenamoje vietovėje būtų galima imtis veiksnių susidarius ekstremaliajai situacijai ir atsijungus sistemai, ypač mažiau išsivysčiusiuose regionuose, retai apgyvendintuose regionuose ir izoliuotose energetikos sistemose turinčiuose regionuose. Kartu reiktų pabrėžti, kad būtina modernizuoti elektros energijos perdavimą. Plėtojant stabilų elektros energijos tinklų sujungimą tarp visų ES regionų pirmiausia turi būti siekiama pašalinti fizines kliūtis, kad būtų užtikrinta tikra elektros energijos sistemos integracija. Sinchroninis kelių nacionalinių energetikos sistemų sujungimas padeda gerokai sumažinti energetikos sistemos eksploatavimo išlaidas ir padidinti saugumą, nes sumažina galimą neigiamą vietinių gedimų poveikį energetikos sistemos stabilumui ir palengvina esminių energetikos sistemos veikimo parametrų, pavyzdžiui, sistemos dažnio, palaikymą;

9. pabrėžia, kad ypač svarbus yra ir elektros energijos sistemos valdymo efektyvumas ir ekonominis efektyvumas, taip pat vietos energijos gamybos ir kaupimo sprendimai (ekonomiškai efektyvios baterijos, hidroakumuliacinės elektros energijos saugyklos ir kiti sprendimai) ir bendras pasigamintos energijos vartojimas;

Ypatingas vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

10. atkreipia dėmesį į tai, kad ES energetikos sistemos integravimo strategija yra svarbi siekiant atgaivinti vietos ir regionų valdžios institucijų ekonomiką, ypač po COVID-19 krizės. Pereinant prie labiau integruotos energetikos sistemos, pagrindiniu vietos ir regionų valdžios institucijų tikslu turėtų būti energijos vartojimo efektyvumas, atsižvelgiant į platesnį kontekstą, visų pirma į šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą ir į mažiau išsivysčiusių regionų padėtį. Didesnis energijos vartojimo efektyvumas padeda sumažinti bendrus investicijų poreikius ir energijos gamybos, naudojimo ir infrastruktūros sąnaudas. Taip pat reikia mažesnio žemės ploto ir mažiau medžiagų, tad kartu mažėja su tuo susijusi tarša ir biologinės įvairovės nykimas. Sistemos integravimas gali padėti vietos ir regionų valdžios institucijoms veiksmingiau naudoti energiją, nes turimi išteklių bus naudojami perėjimui prie našesnių energetikos technologijų;

11. mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų skatinti didinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalį ir tobulinti politiką bei priemones, visų pirma susijusias su šildymu / vėsinimu ir transportu. Be to, reikia parengti aiškesnį energijos taupymo planą, visų pirma transporto ir pastatų srityse;

12. atkreipia dėmesį į tai, kad transportui tenka apie 30 proc. galutinės suvartojamos energijos Europos Sąjungoje ir jis visų pirma priklauso nuo naftos produktų; norint sumažinti transporto priklausomybę nuo iškastinio kuro reikia labiau elektrifikuoti galutinę energijos suvartojimą tiek tiesioginiam naudojimui transporto sektoriuje, tiek gaminant naujus energijos nešiklius, pavyzdžiui, kurą, neatmetant jokie technologinio sprendimo dėl nepagrįstų priežasčių. Taip pat mano, kad būtina plėtoti būtiną energetikos infrastruktūrą ir taip svariai prisidėti mažinant energetinę priklausomybę nuo trečiųjų šalių ir didinant Europos energetinį saugumą;

13. atkreipia dėmesį į tai, kad 40 proc. visos Europoje suvartojamos energijos tenka pastatams, todėl sistemingas energijos suvartojimo mažinimo ir skatinimo naudoti atsinaujinančiąją energiją pastatuose planas gali labai padėti sumažinti energetinę priklausomybę nuo trečiųjų šalių ir taip padidinti Europos energetinį saugumą;

14. pabrėžia, kad reikia numatyti pakankamą biudžetą investicijoms, skirtoms didinti pastatų energinį naudingumą siekiant padėti žmonėms atlikti šias labai naudingas investicijas, ir pažymi, kad vietos valdžios institucijos turėtų dalyvauti planuojant ir valdant šiuos išteklius;

15. ragina Komisiją kiek įmanoma labiau remti pastatų, kuriems taikomi apribojimai dėl kultūros kraštovaizdžio ar istorinės statybų kultūros išsaugojimo, renovacijos galimybių tyrimą, siekiant užtikrinti, kad laikantis atitinkamų reikalavimų šiuose pastatuose būtų galima naudoti atsinaujinančiąją energiją; be to, ragina paversti šį klausimą laikyti vienu svariausių naujojo europinio bauhauzo aspektų;

Regioninės infrastruktūros plėtra taikant labiau pagal regionus diferencijuotus plėtros būdus

16. mano, kad integruojant energetikos sistemą labai svarbu įvertinti priemonių poveikį ekonomikos augimui įvairiuose regionuose ir ypač Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo nustatytų sanglaudos politikos tikslų įgyvendinimui. Tai vienintelis būdas pasiekti subalansuotą vystymąsi ir tikrą konkurenciją atviroje rinkoje. Deja, viena iš kliūčių yra didelis energijos kainų galutiniams vartotojams skirtumas;

17. mano, kad reikėtų atsižvelgti į papildomas pastangas, kurių reikia atokiausiuose regionuose siekiant įveikti technines kliūtis, susijusias su nesujungtomis, galimybių patekti į energijos vidaus rinką neturinčiomis ir susijusių paslaugų neteikiančiomis sistemomis, o tam reikia didelių investicijų į energetikos infrastruktūrą (rezervinius pajėgumus, perdavimo tinklus, įskaitant tarp salų nutiestus povandeninius kabelius, energijos kaupimo sistemas, pažangiuosius tinklus ir prieigos prie mažiau taršių degalų, jų transportavimo ir saugojimo logistinius aspektus), kuri apskritai gali užtikrinti energijos tiekimo saugumą ir kokybę ir vietos išteklių, ypač įvairių atsinaujinančiųjų išteklių energijos, integravimą;

18. atkreipia dėmesį į tai, kad nedarant poveikio inovatyviems sprendimams, integruojant energetikos sistemą daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama esamos pagrindinės regioninės infrastruktūros, kurios privalumai ir nauda pasitvirtino praktiškai, plėtojimui. Atsižvelgiant į labai skirtingas regionines klimato ir infrastruktūros sąlygas, reikėtų ieškoti kūrybiškų ir pažangių sprendimų pažeidžiamoms esamos pagrindinės regioninės infrastruktūros grandims. Todėl nebūtina, kad visuose regionuose pastatai būtų šildomi elektros energija, nes kai kurios šalys turi gerai išvystytą centralizuoto šilumos tiekimo tinklą. Pavyzdžiui, tokiu būdu daugiau kaip 70 proc. Latvijos gyventojų aprūpinama centralizuotai tiekiamą šilumą. Centralizuotas šilumos tiekimas gali prisidėti prie energijos kaupimo ir elektros energijos gamybos, taip pat energijos išteklių, kurių negalima naudoti pastatų lygmeniu, naudojimo užtikrinimo; centralizuoto ir vietos šilumos tiekimo ir šilumos tinklų atveju taip pat reikia palaipsniui pereiti prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių;

Išlaidų veiksmingumas piliečiams ir įmonėms

19. pabrėžia, kad toliau plėtojant energetikos sistemą visada reikėtų įvertinti, ar ji padeda įmonėms ir piliečiams sutaupyti lėšų. Principu „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ turėtų būti siekiama sumažinti poveikį klimatui, padidinti efektyvų išteklių naudojimą integruotose energijos tiekimo sistemose ir pagerinti efektyvumą galutiniams

virtotojams. Tačiau kartu reikia užtikrinti, kad perėjimas nepakenktų virtotojų interesams. Pastangos didinti energijos vartojimo efektyvumą neturi lemti didesnių energijos kainų ar kitų išlaidų piliečiams ir įmonėms, kai nenumatyta atitinkama kompensacija;

20. mano, kad išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo tikslas turėtų būti įgyvendinamas taikant atitinkamai valstybei narei palankiausią ir veiksmingiausią būdą, ypač jos socialiai pažeidžiamoms grupėms. Ateityje pereinat prie atsinaujinančiųjų energijos išteklių, taip pat svarbu atsižvelgti į kiekvienos valstybės narės, taip pat kiekvienos regiono ir vietos valdžios institucijos prerogatyvą, nustatyti savo energijos rūšių derinį ir bendrą energijos tiekimo struktūrą;

21. pabrėžia, kad tiek ES teisės aktų kontekste, tiek ir savo būsime darbe Komisija turėtų atlikti svarbų vaidmenį gerinant ES visuomenės žinias ir supratimą apie atsinaujinančiosios energijos technologijų naudojimą ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos skatinimą, nes visuomenės pasipriešinimas tam tikroms atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijoms arba gamybos būdams, kartu su taisyklėmis, kurios nepritaikytos prie technologinės plėtos, yra didelė kliūtis atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtrai. Taip pat svarbu ne tik didinti vietos bendruomenės informuotumą, bet ir informuoti, kad atsinaujinančioji energija duoda praktinės naudos visų pirma vietos bendruomenei;

22. pažymi, kad ypatingą dėmesį reikėtų skirti sprendimams, kurie padėtų šalinti didelius energijos kainų (įskaitant visas susijusias išlaidas) skirtumus galutiniams virtotojams ES vidaus rinkoje. Didėnis atsinaujinančiųjų išteklių naudojimas energetikos sistemoje taip pat turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į galutinių virtotojų sąnaudas. Šioje srityje galimybės ieškoti novatoriškų ir ekonomiškai efektyvių sprendimų virtotojams dar toli gražu neišnaudotos;

Poveikio klimatui neutralizavimas iki 2050 m.

23. primena, kad reikėtų atsižvelgti į papildomas pastangas, kurias deda regionai, turintys izoliuotas elektros energijos sistemas, kurioms dar netaikomi inovaciniai technologiniai sprendimai siekiant užtikrinti sujungimą su kitais integruotais tinklais, pavyzdžiui, atokiausi regionai, kuriuose reikia apsvarstyti alternatyvius sprendimus, kartu galinčius užtikrinti energijos tiekimo saugumą, kokybę ir poveikio klimatui neutralumą;

24. mano, kad iki 2050 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir (arba) poveikio klimatui neutralumo tikslą galima pasiekti tik susiejant energijos taupymą, energijos vartojimo efektyvumą, pastangas atsinaujinančiosios energijos srityje ir atliekinės šilumos naudojimą. Siekiant sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą visuose sektoriuose, reikia ne tik didinti energijos vartojimo efektyvumą ir skatinti naudoti atsinaujinančiuosius energijos išteklius, bet ir plėsti jungtis su pagrindine infrastruktūra;

25. atkreipia dėmesį į tai, kad norint visoje Europoje iki 2050 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumo tikslą, kiekvieno regiono energetikos sistemai svarbu ne didinti esamos žaliosios energijos procentinę dalį atsižvelgiant į bendrą suvartojamą energiją, bet parengti konkrečius kiekvieno regiono planus pasiekti bendrą ES tikslą, t. y. nustatyti, kokią dalį bendrame kiekvieno regiono suvartojime sudarys jo žalioji energija. Atsižvelgiant į ligšiolinius pasiekimus⁽¹⁾, akivaizdu, kad atskirose valstybėse narėse ir regionuose reikės labai nevienodų pastangų energetikos sistemai integruoti. Kai kurie regionai turės imtis veiksmų, kad padidintų suvartojamos energijos dalį, kurią sudaro žalioji energija. Kitiems regionams teks imtis būtinų priemonių energijos vartojimo efektyvumui didinti, o dar kitiems – pagrindinei infrastruktūrai gerinti. Todėl regioninis požiūris į ES energetikos sistemos integracijos strategijos įgyvendinimą vietoje yra būtina dinamiškos neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos sąlyga;

Jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijų perspektyvos

26. palankiai vertina „ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos potencialo išnaudojimo žengiant į neutralaus poveikio klimatui ateitį strategiją“; pabrėžia, kad reikia konkretaus planavimo, kad atsinaujinančiųjų energijos išteklių pajėgumas, įskaitant įrengtą jūros vėjo jėgainių pajėgumą, būtų padidintas. Norint pasiekti 2030 m. ir 2040 m. klimato tikslus, reikia

⁽¹⁾ Eurostatas, „Share of renewable energy in the EU up to 19,7 % in 2019“, <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20201218-1>

artimiausiu metu išplėtoti įsitvirtinusius ir ekonomiškai efektyvius atsinaujinančiuosius energijos išteklius, pavyzdžiui, vėjo energiją sausumoje ir saulės energiją. Valstybėms narėms reikia plėtoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją, kad iki 2050 m. būtų pasiektas nulinės taršos tikslas ir poveikio klimatui neutralumas. Todėl šis plėtojimas taip pat svarbus vandenilio gamybai iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių siekiant sumažinti sektorių, kuriuose sunku sumažinti išmetamą teršalų kiekį, priklausomybę nuo iškastinio kuro;

27. pritaria, kad reikia tikslingai remti naujas atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijas (pvz., hidroenergią, geotermiņę, saulės energiją, potvynių, bangų ir plūdriąsias jūros vėjo ar saulės energijos jėgaines, vandenilio gamybą jūroje). Kartu atitinkami technologiniai sprendimai turėtų padėti suderinti ES ekonominius ir aplinkos apsaugos tikslus; pabrėžia, kad tuo pačiu metu yra būtinas aiškus planas, siekiant toliau plėtoti tinklus ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginius, pavyzdžiui, tinklus jūroje ir jūros vėjo energijos gamybą, užtikrinant tiesioginę sąsają su tarpvalstybinėmis jungtimis. Energijos gamyba jūroje ir tarpvalstybinis energijos perdavimas padėtų sutaupyti daug išlaidų ir naudojamos jūrų erdvės. Tačiau žvejyba ir vandens transportas neturi būti ribojami;

28. ragina, atsižvelgiant į biologinę įvairovę nustatyti aiškius ir praktinius reikalavimus dėl jūroje esančių atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimo. „Žaliosios energijos“ ir „biologinės įvairovės“ tikslai neturėtų būti laikomi vienas kitam prieštaraujantais. Reikia rasti konkrečių būdų, kaip tai realizuoti, kad būtų galima greičiau išnaudoti jūrų išteklių energijos potencialą ir užtikrinti konkretų jūrų erdvės planavimą, kuris atitiktų ne tik gamtos įvairovės reikalavimus mažiau trikdamas jūrų augaliją ir gyvūniją, bet ir piliečių pageidavimą išsaugoti jūrų kraštovaizdį, nuolat augantį ekologinio turizmo potencialą ir natūralios aplinkos patrauklumo reikalavimus;

29. primena salų ir atokiausių regionų potencialą plėtoti atsinaujinančiąją jūrų energiją, kuri galėtų atlikti esminį vaidmenį pereinant prie neutralaus poveikio klimatui ekonomikos ir kuri būtų naudinga pramonei, ekonomikai ir visuomenei visoje ES;

30. atkreipia dėmesį į tai, kad naudojant jūrų išteklių energiją galima sukurti naujų darbo vietų arba perkvalifikuoti daugiau darbuotojų, tačiau tai neturėtų riboti esamų užimtumo formų ir jų teikiamų galimybių. Labai svarbu perkvalifikuoti darbuotojus atsižvelgiant į konkrečius jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektoriaus poreikius;

31. ragina ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos strategijoje ypatingą vaidmenį skirti uostams. Juos reikėtų modernizuoti, kad uostai galėtų pasinaudoti naujomis verslo galimybėmis, kurias teikia energijos gamybos jūroje įrenginių surinkimas, gamyba ir priežiūra;

32. palankiai vertina Komisijos nuomonę, kad norint įgyvendinti „ES jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos potencialo išnaudojimo žengiant į neutralaus poveikio klimatui ateitį strategijoje“ pasiūlytą plėtrą, reikia bendradarbiauti su visais suinteresuotaisiais subjektais – valstybėmis narėmis, vietos ir regionų valdžios institucijomis, ES piliečiais, socialiniais partneriais ir NVO; pabrėžia, kad norint užtikrinti nuolatinę ir didėjančią pažangą jūrų atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje, reikia užtikrinti teisinį tikrumą ir aiškumą, nes investicijos paprastai yra labai imlios kapitalui, ypač ankstyvuose projektu etapuose;

Išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategija. Naujos galimybės

33. pažymi, kad remiantis „Išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategija“ ES tenka tik 5 proc. viso pasaulyje išmetamo metano kiekio. Tačiau net plačiausio užmojo ES planai sumažinti išmetamą metano kiekį turėtų nedidelį poveikį pasaulio mastu išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimui. Importuoti į vidaus rinką turėtų būti leidžiama tik iš tų šalių (ar jų regionų), kurios taiko tuos pačius šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo standartus. Tai yra vienintelis būdas užtikrinti, kad ES nustatyti kovos su klimato kaita tikslai nepakenktų ES ir jos įmonių konkurencingumui pasaulyje;

34. ragina greičiau nustatyti metano nuotėkius tiek įgyvendinant programą „Copernicus“, tiek taikant kitas priemones, jei pagal programą „Copernicus“ pakankamai duomenų pateikti neįmanoma. Labai svarbu tiksliai nustatyti, kur trečiojoje šalyse išmetamas didelis metano kiekis. Ši informacija turi būti skelbiama viešai, kad ES piliečiai galėtų priimti informacija pagrįstus sprendimus, ar pirkti tokiose vietose pagamintas prekes. Remiantis Tarptautinės energetikos agentūros „Pasaulio

energetikos apžvalga“, naftos ir dujų įrenginiai visame pasaulyje išmeta labai skirtingą metano kiekį. Todėl šioje srityje yra daug galimybių sumažinti išmetamą metano kiekį. Reikės ne tik ES užkirsti kelią metano išsiskyrimui gamybos, transporto ir regeneravimo grandinėse, bet ir neleisti importuoti iškastinio kuro, kurį išgaunant, perdurbant ir transportuojant išsiskyrė metanas;

35. atkreipia dėmesį į tai, kad „Išmetamo metano kiekio mažinimo ES strategijoje“ nurodoma, kad apie 41 proc. pasaulinio išmetamo metano kiekio išsiskiria iš gamtinių (biogeninių) šaltinių, pavyzdžiui, šlapynėse ar per miškų gaisrus. ES pirmenybę turėtų teikti miškų gaisrų prevencijai ir veiksmingai kovai su jais, nes jie ne tik daro poveikį atšilimui, bet ir gali padaryti didelę žalą gamtai, žmonėms ir verslui Europoje. RK taip pat ragina apsvarstyti, koku mastu ES galėtų veiksmingiau prisidėti prie miškų gaisrų gesinimo ir jų prevencijos trečiojoje šalyse, kuriose kasmet dega dideli miškų plotai;

36. kartu ragina užtikrinti, kad metano išmetimo mažinimo tikslai nepakenktų Europos regionų konvergencijai ir dėl to nedidėtų Europos regionų socialiniai ir ekonominiai skirtumai;

37. nustatant BŽŪP (bendra žemės ūkio politika) ragina imtis veiksmingų priemonių žemės ūkyje išmetamo metano kiekiui sumažinti. Šiuo požiūriu taikant naujas ekologines sistemas svariai prisidėti gali tiek mažų sąnaudų sistemos, pavyzdžiui, ganymas, tiek dirvožemio apsaugos priemonės;

38. ragina daugiau dėmesio skirti Europos gamintojams kuriant ir taikant technologijas, kad dėl metano išmetimo mažinimo tikslų piliečiai ir įmonės, ypač ūkininkai, nepatirtų dar didesnių išlaidų. Kartu reikia užtikrinti, kad dėl žemės ūkio sektoriuje išmetamo metano kiekio mažinimo nedidėtų maisto produktų kainos;

Išvados

39. pabrėžia, kad svarbu ne tik išnaudoti naujas energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių galimybes, bet ir užtikrinti, kad Europos tinklas būtų prioritetine tvarka išplėstas ir kad kiekvienas regionas būtų prijungtas prie bendro Europos energetikos tinklo. Tai leis skirtingose vietovėse esantiems atsinaujinantiesiems energijos ištekliams geriau vienas kitą papildyti. Be to, skubiai reikia būtiniausių standartų elektros tiekimui užtikrinti ir tinklo stabilumui išsaugoti;

40. atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu atsižvelgti į esamus regioninius skirtumus, ypač kalbant apie kaimo ir retai apgyvendintas vietas, ir remti ekonomiškai veiksmingus sprendimus užtikrinant, kad Europos piliečiams, ypač pažeidžiamų gyventojų grupėms, ir įmonėms sumažėtų su energijos vartojimo mažinimu susijusios išlaidos siekiant išvengti galimų energijos nepritekliaus sąlygų blogėjimo pažeidžiamiausiems asmenims;

41. pažymi, kad COVID-19 pandemija sustiprina poreikį vykdyti energetikos pertvarką, kuria prisidedama prie tvaresnės visuomenės ir ekonomikos ir užtikrinamas kiekvieno Europos regiono gebėjimas krizių metu teikti pagrindines paslaugas. Pertvarka turi būti sąžininga, palapinsinė ir negrįžtama, nes trumpalaikiai netvarūs sprendimai gali padaryti daugiau žalos nei duoti naudos;

42. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijas reikia sistemingiau įtraukti į sprendimų priėmimo procesą vykstant energetikos pertvarkai. Būtina užtikrinti atitinkamų vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimą rengiant nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, prirėkus pasitelkiant daugiapakopį dialogą klimato ir energetikos klausimais. RK dar kartą ragina valstybes nares ir Komisiją sukurti nuolatinę platformą daugiapakopiam dialogui klimato ir energetikos klausimais. Tai galėtų paskatinti aktyvų vietos ir regionų valdžios institucijų, pilietinės visuomenės organizacijų, verslo ir kitų suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą nustatant energetikos pertvarką. RK atkreipia dėmesį į tai, kad priėmus Europos Parlamento ir Tarybos Atsinaujinančiųjų išteklių energijos direktyvą (ES) 2018/2001⁽²⁾, buvo sukurtas labai geras pagrindas steigti atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendruomenes. Valstybės narės raginamos įgyvendinti šią direktyvą, siekiant paskatinti piliečius aktyviau dalyvauti piliečių energetikos bendruomenėse;

(²) 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

43. atkreipia dėmesį į tai, kad siekiant naujų tikslų būtina bendradarbiauti su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir tinkamai informuoti visuomenę ir įmones ir ugdyti jų sąmoningumą. Tai yra tvarios mūsų ateities kūrimo pagrindas;
44. pabrėžia, kad, atsižvelgiant į piliečių dalyvavimo svarbą, svarbu suvokti, kad veiksmingas ES energetikos sistemos integracijos strategijos įgyvendinimas neįsivaizduojamas be iniciatyvų, skatinančių informacijos srautą „iš apačios į viršų“, keitimąsi informacija ir mokymą vietos lygmeniu. RK pažymi, kad tinkamas suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas ne tik paskatins visuomenės pritarimą įgyvendinamoms politikos priemonėms, bet ir sudarys galimybę išsamiai bei skaidriai įvertinti padarytą pažangą.

Bruselis, 2021 m. gegužės 7 d.

*Europos regionų komiteto
pirmininkas*

Apostolos TZITZIKOSTAS
